

М. В. Хорош, І. А. Голованова

Вищий державний навчальний заклад України «Українська медична стоматологічна академія», м. Полтава

РОЗПОДІЛ ФАКТОРІВ РИЗИКУ СЕРЦЕВО-СУДИННОЇ ПАТОЛОГІЇ СЕРЕД ДОРΟΣЛОГО НАСЕЛЕННЯ МІСТА ПОЛТАВА

Захворювання серцево-судинної системи є однією з найважливіших проблем, з якою стикається система охорони здоров'я як в Україні так і в усьому світі. Смертність внаслідок серцево-судинної патології займає провідне місце в структурі смертності дорослого населення. Основним завданням сучасних систем охорони здоров'я по відношенню до серцево-судинної патології є своєчасне виявлення і адекватна профілактика кардіологічної патології. Проведене дослідження показує поширеність факторів ризику серцево-судинних хвороб серед дорослого населення міста Полтава.

Ключові слова: серцево-судинні захворювання, фактори ризику, поширеність.

Робота є фрагментом науково-дослідної роботи «Наукове обґрунтування технологій управління і організації різних видів медичної, в тому числі стоматологічної, допомоги дорослому та дитячому населенню в період реформування системи охорони здоров'я», номер державної реєстрації № 0113U004778.

Захворювання серцево-судинної системи в наш час є однією з найбільших глобальних проблем сучасної медицини. Згідно даним Всесвітньої організації охорони здоров'я щорічно від захворювань серцево-судинної системи помирає 17 мільйонів осіб, а до 2030 року цей показник складатиме близько 23,3 мільйонів осіб [1], головним чином від захворювань серця та інсульту, які, за прогнозами, лишатимуться єдиними основними причинами смерті.

Фахівці Всесвітньої організації охорони здоров'я, проаналізували дані про хвороби населення 194 країн і склали список найпоширеніших захворювань [2]. На першому місці знаходиться гіпертонічна хвороба, на другому – цукровий діабет, третє місце посідає ожиріння.

Хоча проблема серцево-судинних хвороб притаманна і розвиненим країнам, але протягом останнього часу в них спостерігається позитивна динаміка щодо хвороб серцево-судинної системи [3].

В Україні спостерігається протилежна тенденція. За період 1991–2013 роки захворюваність хвороб системи кровообігу зростає вдвічі, а поширеність – втричі [4]. Майже 70% населення України уражені цією групою захворювань. До того ж майже в 60% випадків серцево-судинні захворювання (ССЗ) є причиною смерті [5].

Враховуючи складну епідеміологічну ситуацію стосовно серцево-судинної патології стратегія сучасної медицини має бути спрямована на своєчасне виявлення та профілактику ССЗ. Важливу роль в цьому відіграє розуміння факторів

ризиків, що можуть призвести до розвитку або прогресування захворювань серцево-судинної системи.

Мета дослідження. Метою даного дослідження було провести аналіз розповсюдження факторів ризику серцево-судинних захворювань серед населення міста Полтава.

Об'єкт та методи дослідження

Розповсюдженість факторів ризику серцево-судинних захворювань вивчали шляхом анонімного анкетування населення міста Полтава (1285 осіб).

Отримані епідеміологічні дані опитування оброблені автоматизованим способом на персональному комп'ютері з використанням програм «Microsoft Office Excel 2003» і «IBM SPSS Statistics 20».

Результати досліджень та їх обговорення

Аналізі факторів ризику серцево-судинних захворювань, проводили за наступними показниками: вага тіла, паління, вживання алкоголю, характер та тривалість нічного сну, фізичну активність та характер відпочинку, стрес та стосунки вдома, контроль свого артеріального тиску, наявність серцево-судинних захворювань в родині, інформованість щодо питань серцево-судинної патології, а також показники артеріального тиску на момент анкетування, наявність скарг з боку серцево-судинної системи.

При аналізі ваги тіла використовувався показник індексу маси тіла (ІМТ): в результаті виявлено, що нормальні показники мають лише 51% респондентів, 32% опитуваних мають ІМТ в межах надмірної ваги, 14% – страждають на різні ступені ожиріння (11% – I ступінь, 4% – більш високі ступені ожиріння), 3% – знаходи-

лись у межах недостатньої ваги тіла (рис. 1).

Аналізуючи розподіл по наявності шкідливих звичок встановлено, що майже третина (29%) опитуваних палить, а майже п'ята частина (18%) – тією чи іншою мірою зловживає спиртними напоями (вживання алкоголю декілька разів на місяць або частіше) (рис. 2).

При оцінці характеру нічного сну виявлено, що 14% опитуваних скаржаться на порушення характеру нічного сну – безсоння, постійне прокидання вночі, а 9% – страждають недосипанням (тривалість сну менше 6 годин) (рис. 3).

Важливим фактором ризику серцево-судинних захворювань є нервово-психічне перенавантаження (оцінювали по параметрам – відчуття постійного стресу та стосунки в родині). Виявлено, що відчуття постійного стресу притаманне 58% опитуваних. Щодо відчуття стресу в родинних відносинах, лише 4% опитуваних відмічають напружену ситуацію вдома (рис. 4).

Фізична активність відіграє важливу роль у формуванні порушень з боку системи кровообігу. Досліджуючи характер фізичної активності населення міста Полтава, виявлено, що в повсякденному житті 75% опитуваних мають достатню фізичну активність, а 25% – ведуть сидячий спосіб життя. Інша картина спостерігається щодо характеру відпочинку: 55% віддають перевагу пасивному відпочинку, а 45% – активному відпочинку (рис. 5).

Важливу роль для кардіосхвильованості відіграє сімейний анамнез. Проаналізувавши дані, отримані в результаті анкетування, встановлено, що у 62% респондентів обтяжений сімейний кардіологічний анамнез: 48% мають кардіологічну патологію у одного з кровних родичів, а 13% – у двох чи більше кровних родичів (рис. 6).

В питаннях своєчасної ефективної профілактики розвитку первинної, а також ускладнення вже існуючої серцево-судинної патології відіграє загальна інформованість населення щодо стану цієї проблеми.

Респондентам було запропоновано відповідати на два питання: «Яка на Вашу думку осно-

вна причина смертності дорослого населення?» та «Звідки Ви отримуєте інформацію щодо питань профілактики серцево-судинних захворювань?».

В результаті обробки відповідей встановлено, що лише 43% опитуваних основною причиною вважає серцево-судинну патологію, 29% назвали онкологічну патологію, а 28% називали різноманітні причини (хірургічна патологія, травми, інфекційні хвороби, отруєння тощо). В цей же час лише 34% опитуваних отримували інформацію щодо профілактики ССЗ від лікаря, в той час як 47% опитуваних отримували інформацію з джерел масової інформації (телебачення, Інтернет), а 19% – від знайомих, друзів.

Висновки

При вивченні факторів ризику серцево-судинної патології серед населення міста Полтава встановлено:

- Високий показник надмірної ваги тіла: 32% – надлишкова вага, 14% – різні ступені ожиріння;

- Висока розповсюдженість тютюнопаління (29%) та зловживання алкоголем (18%) серед дорослого населення;

- Високий показник нервово-емоційного навантаження – 58% респондентів відмічають постійний стрес;

- 14% опитуваних скаржаться на порушення сну – часті прокидання та безсоння, а 9% – на хронічне недосипання;

- Відносно низький показник недостатньої фізичної активності (25%);

- Високі показники обтяженого кардіологічного анамнезу – 62% опитуваних мають кровних родичів, що страждають кардіологічною патологією;

- Низьку інформованість населення щодо серцево-судинної патології: лише 43% опитуваних розуміють складність кардіологічної патології і лише 34% опитуваних радились з лікарем щодо профілактики ССЗ.

Список літератури

1. Global atlas on cardiovascular disease prevention and control. / World Health Organization ; Ed. Sh. Mendis, P. Puska, B. Norrving. – Geneva: WHO, 2011. – VI, 155 p.
2. World health statistics 2013 / World Health Organization. – Geneva: WHO, 2013. – 168 p.
3. Горбась І. М. Фактори ризику серцево-судинних захворювань: поширеність і контроль. // І. М. Горбась – <http://health-ua.com/article/2229.html> [Електронний доступ]
4. Дудник С. В. Серцево-судинні захворювання в Україні: прогнози – невтішні. // С. В. Дудник. – Ваше Здоров'я. – 2015. – № 1–2. [Електронний доступ]
5. Сливка Я. І., Віраг М. В. Рівень серцево-судинних захворювань на Закарпатті: аналіз поширеності, захворюваності та смертності упродовж 2008–2010 років. // Я. І. Сливка, М. В. Віраг. – Науковий вісник Ужгородського університету. – «Медицина». – вип. 3 (42). – 2011. – с. 193–196.
6. Горбась І. М. Оцінка поширеності та контролю факторів ризику серцево-судинних захворювань серед населення та лікарів. // І. М. Горбась, О. М. Барна, В. Ю. Сакалош. – Ліки України. – 2010 р. – № 1. – с. 4–9.
7. Січкарук І. М. Поширеність основних факторів ризику у хворих після інфаркту міокарда // І. М. Січкарук, Н. Д. Сидор, Ю. Г. Кияк, Л. П. Духневич, А. Я. Базилевич, А. В. Ягенський. Запорозький медичний журнал. – 2010 р. – Т 12. – № 4. – С. 37–41.

8. Bernhard D., Csordas A., Henderson B. et al. Cigarette smoking metalcatalyzed protein oxidation leads to vascular endothelial cell contraction by depolymerization of microtubules // *FASEB J* – 2005. – vol. 19. – P. 1096–1107.
9. Басиев В. А. Анализ факторов риска возникновения сердечно-сосудистых заболеваний. // *Фундаментальные и прикладные аспекты создания биосферно-совместимых систем. – Международная научно-техническая интернет-конференция 2012.*
10. Погосова Г. В. Депрессия – новый фактор риска ишемической болезни сердца и предиктор коронарной смерти. // *Кардиология.* 2002. – № 4. – С. 86–91.
11. Горбась І. М. Епідеміологічна ситуація щодо серцево-судинних захворювань в Україні: 30-річне моніторингування / *Практическая ангиология.* <http://angiology.com.ua/article/357.html> [Електронний доступ]
12. Горбась І. М., Смирнова О. О., Кваша І. П., Дорогой А. П. Оцінка ефективності «Програми профілактики і лікування артеріальної гіпертензії в Україні» за даними епідеміологічних досліджень // *Артериальная гипертензия.* – 2010. – № 6 (14). – С. 51–67.

Стаття надійшла до редакції 04.11.2015.

М. В. Хорош, І. А. Голованова

Высшее государственное учебное заведение Украины «Украинская медицинская стоматологическая академия», г. Полтава

РАСПРОСТРАНЕНИЕ ФАКТОРОВ РИСКА СЕРДЕЧНО-СОСУДИСТОЙ ПАТОЛОГИИ СРЕДИ ВЗРОСЛОГО НАСЕЛЕНИЯ ГОРАДА ПОЛТАВА

Заболевания сердечно-сосудистой системы являются одной из важнейших проблем, с которой сталкиваются системы здравоохранения, как в Украине, так и во всем мире. Смертность в следствии сердечно-сосудистой патологии занимает ведущее место в структуре смертности взрослого населения. Основным заданием современных систем здравоохранения по отношению к сердечно-сосудистой патологии является своевременное выявление и адекватная профилактика кардиологической патологии. Проведенное исследование показывает распространенность факторов риска сердечно-сосудистых заболеваний среди взрослого населения города Полтава.

Ключевые слова: сердечно-сосудистые заболевания, факторы риска, распространенность.

M. V. Khorosh, I. A. Golovanova

Higher State Educational Institution of Ukraine "Ukrainian Medical Stomatological Academy", Poltava

PREVALENCE OF RISK FACTORS OF CARDIOVASCULAR DISEASE AMONG THE ADULT POPULATION IN POLTAVA

Diseases of the cardiovascular system is one of the major problems faced by the health system both in Ukraine and throughout the world. The mortality rate as a consequence of cardiovascular disease occupies a leading place in the structure of adult mortality. The main task of modern health systems in relation to cardiovascular disease is early detection and adequate prevention of cardiac pathology. The study shows the prevalence of risk factors for cardiovascular disease in the adult population of the city of Poltava.

Keywords: cardiovascular disease, risk factors, prevalence.

Рисунки до статті
РОЗПОДІЛ ФАКТОРІВ РИЗИКУ СЕРЦЕВО-СУДИННОЇ ПАТОЛОГІЇ
СЕРЕД ДОРΟΣЛОГО НАСЕЛЕННЯ МІСТА ПОЛТАВА

М. В. Хорош, І. А. Голованова
 (початок на стор. 87)

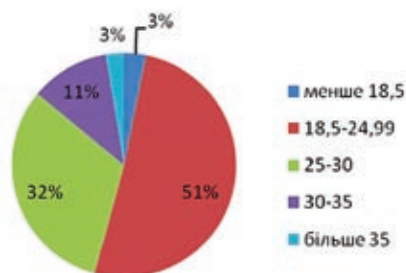

Рис. 1. Розподіл респондентів, згідно ІМТ

Рис. 2. Поширеність шкідливих звичок серед населення м. Полтава

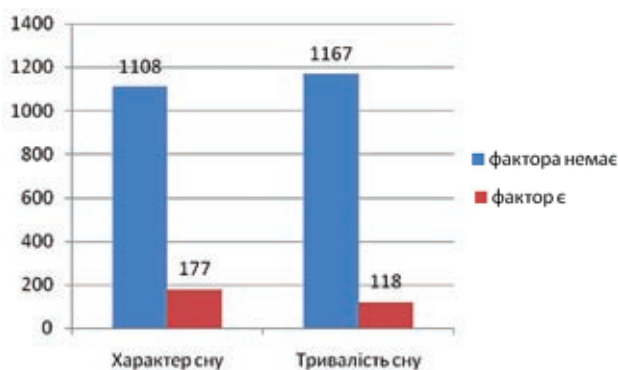

Рис. 3. Характеристика нічного сну серед населення м. Полтава

Рис. 4. Характеристика нервово-психічного стану населення м. Полтава

Рис. 5. Характер фізичної активності дорослого населення м. Полтава

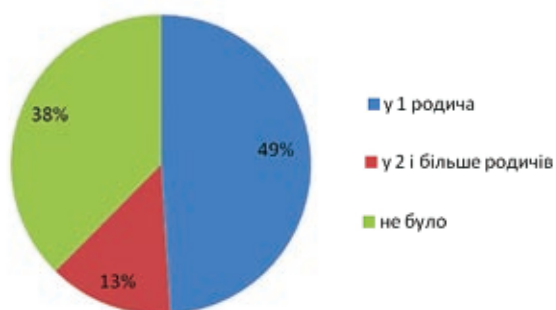

Рис. 6. Характеристика сімейного кардіологічного анамнезу серед населення м. Полтава

Рис. 7. Причини смертності дорослого населення, згідно опитування мешканців м. Полтава

Рис. 8. Джерела отримання інформації відносно профілактики ССЗ серед населення м. Полтава